

משה אשר וחדווה בר לעזרת היהלומנים המתקשים לקבל אשראי מהמערכת הבנקאית:

"מלבינים" את שוק היהלומנים

מנהל רשות המסים והמפקחת על הבנקים שיגרו מכתב הבהרה לבנקים בנושא פתיחת חשבונות ומתן אשראי ליהלומנים • ההנחיה תאפשר לבנקים להסתמך על בקשות של יהלומנים לגילוי מרצון של נכסים לא מרווחים כצעד מפחית סיכון ציות לחוקי המס בישראל

מאת אלה לוי וינריב

הרשויות ממשיכות במסלול "הלבנת" שוק היהלומנים: מנהל רשות המסים והמפקחת על הבנקים שלחו היום (א') מכתב הבהרה לבנקים בנושא פתיחת חשבונות ומתן אשראי ליהלומנים, שיאפשר לבנקים להסתמך על הגשת בקשה לגילוי מרצון כצעד מפחית סיכון ציות לחוקי המס בישראל. הרקע להנחיות לבנקים: הקושי של היהלומנים לקבל אשראי על רקע החששות מהלבנות הון, העלמות מס בענף והפרשות הפליליות שנחשפו בשנים האחרונות בתחום. שוק היהלומנים נחשב לאחד ממקורות ההון השחור העשירים ביותר. מדובר במגזר סגור, אפוף מסתורין,

שעקב אופיו וסגנון העבודה בו - עריכת עסקאות של מיליוני שקלים בלחיצת יד, העברת יהלומים בשקיק קטן שהגיע ממקורות לא ידועים בחו"ל ולא תמיד נרשם ורווח כראוי בעת כניסתו לארץ ועוד - מהווים קרקע פורייה לעבריינות כלכלית. הענף נתפס כקשה לפיקוח, עם שיעור גביית מס נמוך ורחוק מ"מס אמת", ופערי המידע בין הרשות לבין היהלומנים לגבי היקף פעילותם ושווי נכסיהם של האחרונים אפשרו בעבר חגיגה של ממש עבור היהלומנים. בשנים האחרונות העסיקו את עולם היהלומנים שתי סוגיות מרכזיות בתחום המס: האחת - הליכי גילוי מרצון להלבנת הון שחור שנצבר אצל היהלומנים; והשנייה -

הסדר המס הענפי שהושג בין רשות המסים לבין קברניטי הבורסה ליהלומים ברמת גן. שתי הסוגיות הללו הוסדרו לאחרונה. לאחר שנים של דיונים ומחלוקות, הגיעו רשות המסים והיהלומנים להסכמות בנוגע לאופן הדיווח של היהלומנים לרשות המסים, כך שלראשונה היהלומנים יעברו להתנהלות חשבונית רגילה, בדומה לשאר העסקים בישראל; וכן יתאפשר ליהלומנים להגיש בקשות לגילוי מרצון אנונימיות. מאז ההסכמה הוגשו מאות בקשות יהלומנים לטהר את עצמם במסגרת הליכי גילוי מרצון אנונימיים. ואולם, ברקע ההסכמות והבקשות לגילוי מרצון, המשיכה רשות המסים לנהל כמה מאבקים משפטיים

חריפים נגד ה"תפוחים הרקובים" שנתגלו בענף, בין היתר ב"פרשת הבנק המחתרתי" בבורסה ליהלומים, וכן הקשיחה עמדות חקיקתיות בנוגע להעלמות מס בכלל, בין היתר באמצעות הכללת עבירת מס כעבירות הלבנת הון, מאבק בתכנוני מס המבוססים על חוות דעת ועוד.

האשראי לענף היהלומנים ירד

על רקע הקשחת העמדות בנוגע לעבירות המס, התפייסה הרווחת כי ענף היהלומנים הנו "שוק בעייתי" מבחינת דיווחי המס שלו, וכן על רקע ההרעה בשנים האחרונות בענף היהלומנים בכל העולם - נתקלו היהלומנים בקשיים לפעול מול המערכת הבנקאית. הדבר התבטא בכך

שהאשראי הבנקאי לענף היהלומנים ירד והיו גם בנקים שיצאו לחלוטין מהמימון של הענף. בנסיבות, מצאו לנכון מנהל רשות המסים והמפקחת על הבנקים להקל עם היהלומנים היכן שניתן - ופרסמו את המכתב המנחה את הבנקים להתחשב בהליכי הגילוי המרצון של היהלומנים. המכתב מתפרסם על רקע צעדים שננקטו, כאמור, ברשות המסים לצורך הסדרת ענייני המס של היהלומנים מול הרשויות בארץ, בשיתוף עם הבורסה ליהלומנים, ביניהם פתיחת הליך גילוי מרצון של רשות המסים גם ליהלומנים והסדרה בחקיקה של אופן ניהול המלאי בספרי היהלומנים והדיווח על מלאי סגירה בסוף שנה לצרכי מס.

ברשות סכורים, כי צעדים אלו צפויים להפחית את הסיכון לבנקים בניהול חשבון, בהיבטי ציות לחוקי המס של מדינת ישראל ובכך עשויים גם להקל על ההיתכנות לקבלת אשראי של יהלומנים מהבנקים, אם כי הדבר נתון כולו לניתוח הסיכונים העסקיים שעושה הבנק לשיקול דעתו. במכתב צוין, כי בשנת 2018 הבנקים יכולים להסתמך על אישור על הגשת בקשה להליך גילוי מרצון מצד היהלומנים (כל עוד לא נדחתה הבקשה) לצורך ניהול הסיכונים שלהם, כבר בשלב הביניים, בטרם הסתיים הליך הגילוי מרצון; דבר שיתרום להערכת רשות המסים והפיקוח על הבנקים ליכולת של היהלומנים לנהל חשבונות בנק בישראל כבר בשלב זה. •

"הבנקים ידועים בהימנעות מסיכונים"

מרצון אליהם נוהרים היהלומנים הינם ההליכים האנונימיים - שבמסגרתם לא נחשף שם המבקש. עד שמאשרת הבקשה לגילוי מרצון, הרשות לא יודעת על מי מדובר, והיהלומן עצמו לא יחשוף את זהותו בפני הרשות - ולא בפני הבנקים - עד שיהיה בטוח שבקשתו נתקבלה. עו"ד ברכה: "יש לזכור כי בשל חוסר הוודאות בהליך הגילוי ליהלומנים, מרביתם מגישים בקשות אנונימיות לרשות. כיצד יוכל הבנק להסתמך על הגשת הבקשה, אם הרשות טרם יודעת את שמו של מגיש הבקשה? הליך הגילוי יכול להימשך תקופה ארוכה, בטרם חשיפת שמו של הנישום וסביר כי הבנקים לא יסכימו להסתמך על בקשה שכזו, טרם חשיפת השם. אין מדובר בהקלה משמעותית עבור ציבור היהלומנים".

על כך מוסיף עו"ד ליאור נוימן, שותף מנהל קבוצת המסים במשרד עו"ד ש. הורוביץ, כי "הבנקים מתנהלים בשמרנות יתרה בכל הנוגע לסוגיות הגילוי מרצון, עד כדי כך שאנו נתקלים במצבים אבסורדיים שבהם בנקים מסרבים לקבל כספים מחשבונות בחו"ל שעברו גילוי מרצון ושנכללים בהסכמים מפורשים עם המדינה. כך נישומים מתקשים לשלם את המס שהתחייבו למדינה ומחפשים דרכים לשלם מחו"ל. עוד מוסיף עו"ד נוימן, כי "הליכי הגילוי מרצון של היהלומנים נמצאים בשיאם כעת - חלק קטן מהם בהליכי סיום והיתר בתחילת הדרך או במהלכה".

• אלה לוי וינריב

הגם שההנחיה לבנקים מתקבלת בברכה בקרב היהלומנים ומייצגם, מגלים אלה סקפטיות בנוגע למשמעויות האופרטיביות שלה. לדברי עו"ד איתי ברכה, מומחה מס המייצג יהלומנים, "מדובר בצעד נוסף וחשוב בהקלה על פעילותם של היהלומנים בישראל, אך עם זאת, יש לבחון את השפעת המכתב בפועל על הבנקים בפתיחת חשבונות, כמתן אשראי ובאישור פעולות העברות כספים בינלאומיות". לדבריו, גם אם הבנקים יבחרו לפעול לפי המכתב, הבעיה עלולה להתעורר בבחינת הדרישות הקיימות בנוגע להלבנות הון. "המכתב נוגע למדיניות הציות בתחום חוקי המס בישראל ואינו נוגע בתחום איסור הלבנת הון, אשר בו כידוע מחמירים הבנקים בישראל בצורה משמעותית. כך, ימשיך ציבור היהלומנים בהתמודדות מול הבנקים בקבלת ובהעברת כספים מחו"ל, במיוחד ממדינות מקלטי מס, דבר אשר יקשה על פעילותם התקינה מישראל". עוד מוסיף עו"ד ברכה, כי המדינה צריכה לתמרץ את הבנקים לתת אשראי ליהלומנים, ולא להשאיר את מתן האשראי לשיקול דעתו של הבנק בהתאם לניתוח הסיכונים הפנימי, שכן להערכתו, "הבנקים בישראל, הידועים בהימנעותם מסיכונים, ימשיכו שלא לתת אשראי ליהלומנים ובכך תימנע מהם פעילות עסקית תקינה". בעיה נוספת שמתעוררת היא שהליכי הגילוי